



KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Pressehefte

Kommuneproposisjonen 2008

Presseinformasjon fra Kommunal- og regionaldepartementet i forbindelse med St.prp. nr. 67 (2006-2007)

Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008





KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Pressehefte

Kommuneproposisjonen 2008

Presseinformasjon fra Kommunal- og regionaldepartementet i forbindelse med St.prp. nr. 67 (2006-2007)

Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008



DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

INNHold

Pressemeldinger	1
Styrket omsorg, flere barnehager og bedre skole i 2007 og 2008.....	1
425 millioner kroner mer til ordning for personer med store hjelpebehov..	3
Sterk inntektsvekst har gitt bedre velferdstjenester.....	5
Betydelig styrking av kommunesektorens frie inntekter i 2008.....	7
Presentasjon av hovedpunkter i Kommuneproposisjonen 2008	8
Sammendrag av Kommuneproposisjonen 2008	22

Informasjon fra departementet på internett:

Kommuneproposisjonen:
www.regjeringen.no/krd

Pressemeldinger:
www.regjeringen.no/krd

Nyhetsbrev om kommune- og fylkesforvaltning:
www.kommunalnytt.no



DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Pressemelding

Nr.: 73/2007

Dato: 15.05.07

Styrket omsorg, flere barnehager og bedre skole i 2007 og 2008

Regjeringen legger opp til ytterligere inntektsvekst for kommunesektoren i 2008. I tillegg blir veksten i kommuneøkonomien i 2007 enda sterkere enn det som lå til grunn da statsbudsjettet ble vedtatt i fjor høst. Dette legger forholdene til rette for flere barnehager, en bedre skole og en styrket pleie- og omsorgstjeneste.

- Vi holder det vi lovet i Soria Moria og fortsetter å styrke kommunenes økonomi og handlingsrom også neste år, slår kommunal- og regionalminister Åslaug Haga fast.

I revidert budsjett er kommuneøkonomien for inneværende år styrket med vel 1,3 milliarder kroner. De frie inntektene øker med 700 millioner kroner. Dette skyldes høyere skatteinntekter enn forventet. Regjeringen foreslår å øke tilskudd til barnehager og andre øremerkede tilskudd med vel 600 millioner kroner.

Regjeringen legger opp til en økning i kommunesektorens inntekter på mellom 4,5 og 5,25 milliarder kroner i 2008. Økningen kommer i tillegg til styrkingen av kommuneøkonomien i 2007. Regjeringen legger til rette for 2000 nye årsverk innen pleie- og omsorgstjenesten i 2008. Målet om 10 000 nye årsverk i løpet av stortingsperioden er innen rekkevidde. Det blir avsatt midler til fortsatt styrking av barnehager, skolen og psykisk helsearbeid i statsbudsjettet for 2008.

- Regjeringen ønsker utbygging av kommunale velferdstjenester som kommer innbyggerne i hele landet til gode. Dette krever gode rammebetingelser for kommunesektoren. Med regjeringens økonomiske opplegg for kommunesektoren i 2007 og 2008 ligger forholdene til rette for ytterligere forbedring av tjenestetilbudet i

kommuner og fylkeskommuner. Jeg har store forventninger til kommunenes arbeid med å gjøre tjenestene enda bedre, sier Åslaug Haga.

Kommunal- og regionaldepartementets pressetelefon: 22 24 25 00



DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Pressemelding

Nr.: 74/2007
Dato: 15.05.2007

425 millioner kroner mer til ordning for personer med store hjelpebehov

Regjeringen vil i statsbudsjettet for 2008 foreslå en betydelig styrking av tilskuddsordningen for ressurskrevende tjenester med 425 millioner kroner. Dette innebærer en halvering av kommunenes egenandeler.

I dag dekker staten 70 prosent av kommunenes kostnader over innslagspunktet som er på 770 000 kroner i 2007.. Regjeringen vil foreslå at staten fra neste år skal dekke 85 prosent av kostnadene over innslagspunktet. Det betyr at kommunene får halvert sine egenandeler fra 30 til 15 prosent.

- Vi har hatt som målsetting å gjøre finansieringsordningen mer forutsigbar for kommunene og enklere å forstå både for kommunene og tjenestemottakerne. Vi vet at pengene betyr større forutsigbarhet og en mer robust kommuneøkonomi, noe som igjen betyr bedre tjenester for eksempel i skole, barnehager eller eldreomsorg, sier kommunal- og regionalminister Åslaug Haga.

Når ordningen blir forbedret både med penger og innhold, vil det være gunstig ikke minst for tjenestemottakerne og deres pårørende. Kommunene kan nå gi et bedre og mer tilpasset tilbud.

- Tjenestemottakeren bør etter dette slippe å måtte dra på tokt fra kommune til kommune for å få et godt tilbud slik vi har hørt om i enkeltsaker i media. Denne nye ordningen gir kommunene en trygghet på hvor mye de får dekket av utgiftene sine, sier Åslaug Haga.

Statens bidrag vil øke til fra 70 til 85 prosent av utgiftene utover innslagspunktet. Innslagspunktet vil ligge på reelt samme nivå som for 2007, noe som betyr at det vil bli prisomregnet på vanlig måte.

Modellen gjøres også enklere ved at staten kompenserer en fast andel av kommunenes

utgifter utover innslagspunktet. I dag varierer denne andelen.

- Majoriteten av norske kommuner vil komme svært godt ut av denne omleggingen. Noen få kommuner har så langt kommet svært godt ut av ordningen og vil nå komme litt dårligere ut av ordningen. Jeg vil i retningslinjene til fylkesmennene be om at det tas hensyn til disse kommunene ved tildeling av skjønnsmidler, sier Åslaug Haga.

Kommunal- og regionaldepartementets pressetelefon: 22 24 25 00



DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Pressemelding

Nr.: 75/2007

Dato: 15.05.07

Sterk inntektsvekst har gitt bedre velferdstjenester

Den sterke inntektsveksten i kommunesektoren i 2006 har gitt en sterk velferdsøkning og et bedre tjenestetilbud innen barnehage, skole og pleie og omsorg. Utviklingen skal også fortsette framover, lover kommunal- og regionalminister Åslaug Haga. Ferske tall for 2007 bekrefter dette.

Kommunesektoren vil fra 2005 til 2008 få en reell inntektsvekst på hele 20 milliarder kroner, og kommunesektoren hadde i 2006 fordel av en merskattevekst på omlag seks milliarder kroner i forhold til forutsetningene i revidert nasjonalbudsjett 2006. Inntektsveksten har lagt til rette for en sterk økning i de kommunale velferdstjenestene.

- Regjeringen har gitt kommunesektoren et nødvendig økonomisk løft. Nå kommer også resultatene, sier Haga.

I 2006 kom det i overkant av 10 000 nye årsverk i kommunal sektor. Hele 3 900 av disse var innen pleie- og omsorgssektoren. Utbyggingen av barnehageplasser var rekordhøy og gav 11 500 nye barn barnehageplass. Samtidig har det blitt flere lærere per elev i grunnskolen, og stadig flere unge tar videregående opplæring.

- Regjeringen har satset på at bedring av tjenestene til folk skal skje gjennom satsing lokalt. Kommunene har fått tillit og handlingsrom, og det bruker de til beste for sine innbyggere. Vi er på rett vei. Tall fra Statistisk sentralbyrå for første kvartal i år bekrefter at den positive utviklingen vil fortsette i 2007. Tallene viser en tydelig økning for alle de største tjenesteområdene i kommunene. Samlet utgiftsvekst for alle sektorer i første kvartal er 7,7 prosent. Særlig innen barnehagesektoren og pleie- og omsorgssektoren er ekstrainsatsen stor, sier Åslaug Haga.

Kommunenes brutto driftsutgifter i første kvartal 2006 og første kvartal 2007 i millioner kroner og prosentvis endring:

	1.kv. 2006	1. kv. 2007	Endring (%)
Barnehage	5 477	6 424	17,3
Grunnskole	11 824	12 457	5,4
Kommunehelse	1 969	2 111	7,2
Pleie og omsorg	13 669	15 264	11,7
Øvrige sektorer	17 510	18 054	3,1
Totalt	50 448	54 309	7,7

Basert på tall fra 208 kommuner. Nominelle beløp. Anslått lønns- og prisvekst er 3,7 og 3,6 prosent i henholdsvis 2006 og 2007.

Kommunal- og regionaldepartementets pressetelefon: 22 24 25 00



DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Pressemelding

Nr.: 76/07
Dato: 15.05.07

Betydelig styrking av kommunesektorens frie inntekter i 2008

Regjeringen styrker kommunesektorens frie inntekter med mellom 2,6 og 2,9 milliarder kroner i 2008 sammenliknet med saldert statsbudsjett for 2007.

- Dette gir kommunene økt handlingsrom og gjør det enklere å prioritere de lokalt viktige sakene. Jeg har tillit til at kommunene bruker disse pengene godt og til det beste for innbyggerne sine, sier kommunal- og regionalminister Åslaug Haga.

I revidert budsjett 2007 er de frie inntektene økt med 700 millioner kroner. Dette skyldes en oppjustering av skatteanslaget i 2007. Det går godt i norsk økonomi, og det kommer kommune-Norge til gode i form av økte skatteinntekter. Disse inntektene videreføres til 2008.

I kommuneproposisjonen varsler regjeringen en vekst i frie inntekter i 2008 på mellom 1,5 og 1,75 milliarder kroner. Veksten kommer i tillegg til de økte frie inntektene på 700 millioner kroner i 2007.

I tillegg til veksten i frie inntekter vil regjeringen styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 425 millioner kroner i 2008. Denne forbedringen vil frigjøre et tilsvarende beløp av de frie inntektene som vil kunne brukes til å styrke tilbudet av ressurskrevende tjenester eller gå til andre formål.

Kommunal- og regionaldepartementets pressetelefon: 22 24 25 00



KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Kommuneproposisjonen 2008



Regjeringen satser på:

- Fellesskapsløsninger
- Lokal velferd
 - skole
 - pleie og omsorg
 - barnehager
 - kultur
 - miljø



Foto: © Lena Johansson / Mira / Samfoto

Lokal satsing gir økt velferd

- Betydelig styrking av kommuneøkonomien
- Kommunene er igjen vist stor tillit
- Tillit forplikter



Foto: © Kerstin Mertens / Samfoto

3

Kommunal- og regionaldepartementet

På rett vei – resultater av en ny kurs

- Inntektsvekst 2005-2008: om lag 20 mrd. kr
- Bedre tjenester
- 10 000 nye årsverk i alt i 2006



Foto: © Bjørn Rørslett / Samfoto

- 5 800 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren i 2005 og 2006
- 21 900 flere barn i barnehager i 2005/06

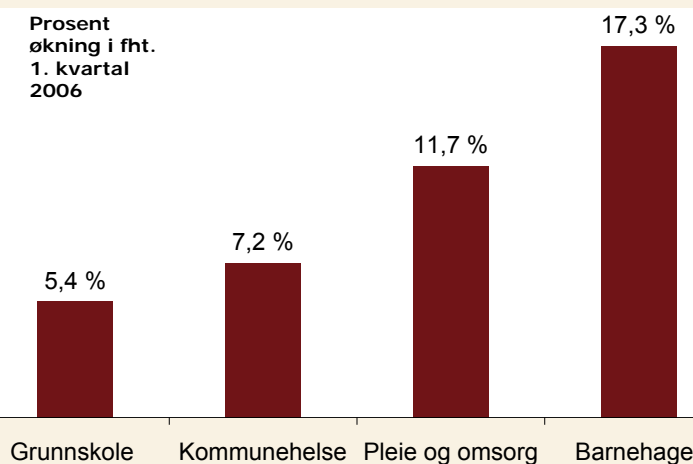
4

Kommunal- og regionaldepartementet

Den positive utviklingen fortsetter!

Vekst i kommunale utgifter 1. kvartal 2007

Prosent
økning i fht.
1. kvartal
2006



Kilde: SSB

5

Kommunal- og regionaldepartementet

Revidert nasjonalbudsjett 2007

Økte inntekter til kommunesektoren:

- Skatteinntekter + 900 mill. kr
- Barnehager/andre øremerkede tilskudd + 600 mill. kr
- Økt kostnadsvekst - 200 mill. kr

=> Inntektsnivået i 2007 er 1,3 mrd. kr høyere enn anslått i fjor høst

=> Økningen videreføres til 2008

6

Kommunal- og regionaldepartementet

Kommuneopplegget 2008

- Vekst i samlede inntekter mellom 4½ og 5¼ mrd. kr
- Vekst i frie inntekter mellom 1½ og 1¾ mrd. kr
- Styrking av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester frigjør 425 mill. kr av de frie inntektene til å bedre de ressurskrevende tjenestene eller gå til andre formål

7

Kommunal- og regionaldepartementet

Vekst i frie inntekter i 2008 - fordeling

- Noe sterkere prosentvis vekst for fylkeskommunene
- Veksten i frie inntekter kommer som rammetilskudd
- Skatteinntektene holdes reelt uendret

8

Kommunal- og regionaldepartementet

Hva er det rom for i 2008?

- Demografikostnader dekkes
- 2000 nye årsverk i pleie og omsorg
- Nye barnehageplasser
- Styrking av psykisk helsearbeid
- Tiltak i skolen
- NAV-reformen
- Kommunale råd for funksjonshemmede



Foto: © Hartmut Schwarzbach / Argus / Samfoto

9

Kommunal- og regionaldepartementet

Ressurskrevende tjenester

- Kommunenes egenandel reduseres fra 30 til 15 pst.
- Ny modell: egenandel per tjenestemottaker
- Gir forutsigbarhet
- Innslagspunktet prisjusteres
- Økt tilskudd med 425 mill. kroner
- Flere kommuner omfattes av ordningen



Foto: © Rune Lislerud / Samfoto

10

Kommunal- og regionaldepartementet

Innlemmingsplan 2008-2017

- Soria Moria: *Kommunesektoren skal i hovedsak rammefinansieres*
- 2008-2017: Innlemme tilskudd tilsvarende 23 milliarder kroner
- 2008/09:
 - Samlivstilskudd
 - Psykisk helse
 - Barnehager

11

Kommunal- og regionaldepartementet

Kvalitetskommuner



- Mål: Økt kvalitet i førstelinjen i pleie og omsorg og oppvekst
- Reduksjon i sykefravær
- Trepertssamarbeid folkevalgte, ledere og ansatte
- 41 kommuner i gang, mål 200



12

Kommunal- og regionaldepartementet

Grønne energikommuner

- Kommunene kan redusere Norges utslipp av klimagasser
- Energieffektivisering, fornybar energi
- 12-15 kommuner velges ut
- Samarbeidsavtale med KS undertegnet 2. mai



Foto: © Bjørn Rørslett / Samfoto

13

Kommunal- og regionaldepartementet

Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken

- Mål: Øke kvinneandelen i lokalpolitikken
- Ramme for prosjektet: 20 millioner kroner
- Sju enkeltkommuner og fire kommunenettverk
- Prosjektperiode 2007-2011

14

Kommunal- og regionaldepartementet

Etikk i kommunesektoren

- Vi må sikre og styrke kommunenes gode omdømme
- Det viktigste arbeidet skjer lokalt!
- *Forum for etikk i kommunesektoren*
- En kartlegging av regelverk i et etisk perspektiv er gjennomført
- Forslag kommer på høring

15

Kommunal- og regionaldepartementet

Samhandling – helse og omsorg

- Utfordring: Helhet og sammenheng i tjenestetilbudet for bruker og pasient
- Nasjonal avtale skal underbygge lokale avtaler mellom helseforetak og kommune
- Oppfølging på nasjonalt nivå



Foto: © Roger Hardy / Samfoto

16

Kommunal- og regionaldepartementet

Psykisk helse

- 2008: Opptrappingsplanens siste år
- 1998-2005: Om lag 2 900 nye årsverk
- Satsing på barn og unge
- 3 418 boligtilsagn (måltall 3 400)
- Helhetlig vurdering av videre arbeid i statsbudsjettet for 2008

17

Kommunal- og regionaldepartementet

Barnehager

- RNB 2007: 369,5 mill. kr. ekstra til barnehageutbygging:
 - 22 700 nye heltidsplasser i 2007
 - Gir plass til 16 200 flere barn i barnehage
- Tiltaksplan for rekruttering av førskolelærere før sommeren 2007
- Regjeringen tar sikte på å innlemme øremerkede tilskudd og innføre rett til barnehageplass fra 1. januar 2009



18

Kommunal- og regionaldepartementet

RNB 2007 – endringer i grunnsopplæringen

- Gratis frukt og grønt innføres i skoler med ungdomstrinn høsten 2007 – 87 mill. kr. i 2007
- Styrking av rådgivningstjenesten i ungdomsskolen med 15 mill. kr.
- Forsøk med utvidet skoledag: 23 mill. kr. i 2007

19

Kommunal- og regionaldepartementet

Implementering av NAV

- 110 nye NAV-kontorer i 2007
- Årlig kompensasjonsnivå er knyttet til kontoretableringstakten
- Spesialenheter for forvaltning etableres 1. kvartal 2008



Foto: Kjersti Barsok

- Kontorer med tre eller færre statlig ansatte skal ikke avgi ansatte til spesialenheter

20

Kommunal- og regionaldepartementet

Kvalifiseringsordningen

- Lovforslag fremmes våren 2007
- Trer i kraft høsten 2007
- Kommuner som deltar i NAV-kontorer plikter å tilby program og tilhørende stønad
- Midlene fordeles med utgangspunkt i sosialhjelpsnøkkelen i inntektssystemet

21

Kommunal- og regionaldepartementet

Nytt investeringstilskudd

- Sykehjemsplasser og omsorgsboliger
- Nærmere om utforming i statsbudsjettet for 2008
- Kan søke om tilskudd etterskuddsvis for prosjekter som starter opp i 2007



Foto: © Bjørn Rørsløtt / Samfoto

22

Kommunal- og regionaldepartementet

Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap

- Tilskuddsordningen ble lagt om i 2005
- I RNB foreslås tilskuddet styrket med 75 millioner kroner



Foto: © Mimsy Møller / Samfoto

- *Hensikten er å opprettholde et godt opplæringstilbud*

23

Kommunal- og regionaldepartementet

Opplæring i institusjoner

- 1.1.2007: Finansieringsansvaret flyttet til fylkeskommunen der institusjonen ligger
- Behov for omfordeling av midler mellom fylkeskommunene
- 389 millioner kroner gis ny fordeling i 2007 i forbindelse med RNB 2007

24

Kommunal- og regionaldepartementet

Momskompensasjon

- Ordningen videreføres med noen mindre justeringer
- Endret regnskapsføring for kompensasjon fra investeringer
 - Vil eventuelt gjelde f.o.m. budsjett- og regnskapsåret 2009
 - Tilpasningsperiode på fem år hvor det tillates å budsjettere med et visst underskudd

25

Kommunal- og regionaldepartementet

Skjønnsrammen 2008

- Foreløpig skjønnsramme er 2 371 millioner kroner
- Kommuner som taper på oppdatering av befolkningstall kompenseres med 50 mill. kr.
- Prosjektskjønnet økes med 10 millioner kroner
- Midler til kommunesammenslutninger reduseres med 47 millioner kroner

26

Kommunal- og regionaldepartementet

Veterinærvakt og landbruksvikarer

- Kommunalt ansvar for veterinærvakt fra 1. januar 2008
- Landsdekkende landbruksvikarordning fra 1. januar 2008: ansvar til avløserlag

Sammendrag av kommuneproposisjonen 2008 (Kapittel 2)

Det økonomiske opplegget i 2008 (kapittel 3)

Regjeringen legger opp til realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 4½ og 5¼ milliarder kroner i 2008. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2007 i revidert nasjonalbudsjett 2007. Anslaget på kommunesektorens inntekter i 2007 er oppjustert med vel 1,3 milliarder kroner i revidert nasjonalbudsjett 2007.

Veksten i 2008 kommer i tillegg til denne oppjusteringen. Veksten i kommunesektorens inntekter legger forholdene til rette for at den positive utviklingen i det kommunale tjenestetilbudet i 2006 og 2007 vil kunne fortsette i 2008.

Av veksten i samlede inntekter i 2008 legges det opp til at mellom 1½ og 1¾ milliarder kroner kommer som frie inntekter. I tillegg til veksten i frie inntekter vil regjeringen styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 425 millioner kroner. Denne forbedringen vil frigjøre et tilsvarende beløp av de frie inntektene som vil kunne brukes til å styrke tilbudet av ressurskrevende tjenester eller gå til andre formål.

Veksten i de frie inntektene må blant annet ses i sammenheng med at den demografiske utviklingen antas å påføre kommunesektoren økte utgifter i 2008.

Beregninger utført av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi indikerer at kommunesektoren kan få merutgifter i 2008 på om lag 1,5 milliarder kroner knyttet til den demografiske utviklingen dersom gjennomsnittskostnadene i tjenesteproduksjonen holdes konstant. Det vil si at verken dekningsgrad, standard eller produktivitet i tjenesteproduksjonen endres når antallet i en gitt aldersgruppe øker.

Den demografiske utviklingen er i særlig grad en utfordring for fylkeskommunene på kort sikt, på grunn av sterk vekst i antall 16-18-åringer. På denne bakgrunn legges det opp til at fylkeskommunene får en noe sterkere prosentvis vekst i de frie inntektene enn kommunene i 2008.

Nivået på de i frie inntektene i 2008 legger forholdene til rette for ytterligere 2 000 årsverk i pleie- og omsorgstjenesten i 2008. Regjeringen og kommunene er sammen på god vei til å realisere målsettingen om 10 000 nye årsverk i løpet av denne stortingsperioden.

Innenfor veksten i de samlede inntektene i 2008 vil det ligge midler til barnehagesektoren, opptrappingsplanen for psykisk helse og tiltak innenfor skolen. Regjeringen vil legge fram konkrete bevilgningsforslag knyttet til disse formålene i statsbudsjettet for 2008.

Endringer i det økonomiske opplegget 2007 (kapittel 4)

I revidert nasjonalbudsjett 2007 er anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2007 oppjustert med 0,9 milliarder kroner. I tillegg foreslås det økte øremerkede bevilgninger med vel 0,6 milliarder kroner. Dette er i hovedsak knyttet til flere barnehageplasser i 2006 og en oppjustering av måltallet for nye plasser i 2007. Anslaget for kostnadsveksten i kommunesektoren fra 2006 til 2007 (deflator) er oppjustert fra 3,5 til 3,6 prosent. Økningen skyldes høyere lønnsvekst i kommunesektoren, mens utviklingen i energiprisene trekker i motsatt retning. Økt kostnadsvekst trekker den reelle inntektsveksten ned med drøyt 0,2 milliarder kroner.

Disse endringene innebærer at det reelle inntektsnivået i 2007 nå anslås til vel 1,3 milliarder kroner høyere enn i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007)¹. Anslått nivå på kommunesektorens frie inntekter i 2007 er økt med 0,7 milliarder kroner i forhold til anslaget i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007). Økt anslag for skatteinntektene trekker inntektsveksten opp, mens økt deflator trekker veksten litt ned.

Rammefinansiering av kommunesektoren (kapittel 5)

Rammefinansiering av kommunesektoren bidrar til å styrke det lokale handlingsrommet. Dette gir effektive og lokalt tilpassede tjenester. Regjeringen vil derfor i hovedsak at kommunene skal rammefinansieres.

Et viktig element for å nå dette målet, er kontinuerlig å vurdere bruken av øremerkede tilskudd. Kommunal- og regionaldepartementet varslet i kommuneproposisjonen for 2007, at det skulle settes i gang et arbeid med å gjennomgå samtlige øremerkede ordninger. Resultatet av dette arbeidet er en langsiktig plan for innlemming av øremerkede tilskudd.

Regjeringen tar sikte på å innlemme øremerkede tilskudd tilsvarende 23 milliarder kroner i perioden 2008-2017. Det tas sikte på at en stor andel av disse midlene innlemmes allerede i 2009. Departementet vil komme tilbake til en konkret plan for innlemming av tilskudd knyttet til opptrappingsplanen for psykisk helse i statsbudsjettet for 2008, og for tilskudd til barnehager i kommuneproposisjonen for 2009. Samlet utgjør disse tilskuddene i dag om lag 16 milliarder kroner.

Skjønnsrammen for 2008 (kapittel 6)

Kommunal- og regionaldepartementet foreslår at den samlede skjønnsrammen for 2008, inkludert kompensasjon for differensiert arbeidsgiveravgift (DAA), settes til 2 371 millioner kroner. Av denne rammen fordeles 1 504 millioner til kommunene og 867 millioner kroner til fylkeskommunene. I 2006 og 2007 ble basisrammen redusert med 10 prosent. I 2008 foreslås det ikke foretatt en tilsvarende reduksjon, og basisrammen videreføres på samme nivå som i 2007. De viktigste endringene fra 2007 til 2008 er at det blir satt av om lag 50 millioner kroner til kompensasjon til kommuner som taper på oppdatering av befolkningstall, prosjektskjønnet økes fra 40 til 50 millioner kroner og midler til kommunesammenslutninger reduseres med 47 millioner kroner.

Toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester (kapittel 7)

Regjeringen legger opp til en betydelig styrking av toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester fra 2008. Staten vil i 2008 dekke 85 prosent av kommunenes utgifter til særlig ressurskrevende tjenester utover innslagspunktet. Innslagspunktet, som i 2007 er på 770 000 kroner, prisjusteres i 2008. Staten dekker i dag 70 prosent av kommunenes utgifter utover innslagspunktet. Regjeringens forslag innebærer derfor en betydelig reduksjon av kommunenes egenandel.

Samtidig blir dagens toppfinansieringsmodell foreslått endret slik at den enkelte kommune får kompensert en fast andel av egne utgifter utover innslagspunktet. I dagens ordning er det lagt til grunn lik egenandel per innbygger.

Endringen av modell betyr også at inntektene er kjent for kommunene det året utgiftene påløper, og kommunene kan derfor inntektsføre inntektene det samme året som utgiftene oppstår. På den måten er det enklere å planlegge og fastsette størrelsene på tilskuddene i årsbudsjettene. Modellendringen fører derfor til bedre forutsigbarhet

¹ Regjeringens tilleggsproposisjon til statsbudsjettet 2007, fremmet 10. november 2006

for kommunene. I tillegg til at modellen er mer forutsigbar, er den også enklere å forstå.

Økt kompensasjonsgrad vil innebære at kommunene samlet får økte bevilgninger med 425 millioner kroner. Styrkingen gjør at svært mange kommuner vil få betydelig økte tilskudd, mens et mindre antall kommuner vil tape på omleggingen. Fylkesmannen vil ved tildelingen av skjønnsmidler måtte vurdere de kommunene som taper på endringene.

Det legges fra 2008 opp til at tilskuddet blir flyttet fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Kommunal- og regionaldepartementet vil da overta ansvaret for administreringen av toppfinansieringen for særlig ressurskrevende tjenester.

Momskompensasjonsordningen (kapittel 8)

Regjeringen foreslår ingen større endringer i den generelle ordningen med kompensasjon for merverdiavgift til kommunesektoren. Det legges imidlertid opp til å endre regnskapsføringen av merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer, slik at disse i framtiden skal inntektsføres i investeringsregnskapet, og ikke i driftsregnskapet, slik tilfellet er i dag. Etersom denne endringen på kort sikt kan innebære en innstramning av kravet om økonomisk balanse i driften, foreslås det at kommunene og fylkeskommunene i en overgangsperiode på fem år gis anledning til å budsjettere med et visst underskudd. Den varslede endringen vil kunne gjøres gjeldende fra 1. januar 2009 gitt at Stortinget gir sin tilslutning.

Fornyning i kommunal sektor (kapittel 9)

I en situasjon med bedre rammebetingelser og fortsatt store utfordringer, må lokalpolitikkerne utnytte handlingsrommet og bidra til fornying og utvikling i den enkelte kommune. Det er kommunene og fylkeskommunene selv som har, og skal ha, primæransvaret for omstilling og fornying i sektoren. Kommunesektoren bør rette utviklings- og fornyingsinnsatsen inn mot særlig disse områdene: Kvalitetsutvikling, ledelse og samfunnsutvikling og ansattes medvirkning. Et viktig stikkord for kommunesektoren er derfor samfunnsansvarlig drift, som innebærer god ledelse, effektiv drift, god økonomistyring og en god arbeidsgiverpolitikk.

Regjeringen vil bidra i fornyingsarbeidet. Gjennom *Kvalitetskommuneprogrammet* har Kommunal- og regionaldepartementet sammen med KS, de ansattes organisasjoner og andre berørte departementer, lagt til rette for et bredt, likeverdig og forpliktende samarbeid om kvalitetsutvikling. Målet med programmet er å heve kvaliteten på de kommunale tjenestene innen oppvekst og pleie- og omsorgssektoren. Involvering av ansatte, særlig i første linje, folkevalgte og tillitsvalgte skal bidra til gode prosesser og kvalitet i utviklingsarbeidet. Så langt er 41 kommuner opptatt i programmet, og i løpet av 2008 er målet at om lag 200 kommuner deltar.

Arbeidet med å etablere gode systemer for å måle kvaliteten på tjenestene skjer i dag på flere områder. Ved publiseringen 15. mars 2007 ble det for første gang presentert kvalitetsindikatorer i KOSTRA. For de indikatorer der det ble levert tidsseriedata, viste disse en forbedring i tjenesteytingen fra 2004 til 2006.

I tillegg til å bidra til gode rammevilkår og økt kommunalt handlingsrom, bidrar departementet til å støtte omstillings- og utviklingsarbeide gjennom enkeltprosjekter, og bruk av prosjektskjønnet til fornying i regi av fylkesmannen.

Norsk kommunesektor i et internasjonalt perspektiv (kapittel 10)

Globalisering og utviklingen i EU/EØS legger rammebetingelser for kommunesektoren. Norge deltar aktivt i de internasjonale fora vi har tilgang til, for å

påvirke utviklingen og ivareta norske interesser. Vi må særlig ha god kompetanse på EU/EØS-området, for å legge til rette for at kommunesektoren kan utnytte sitt handlingsrom.

Departementet viser til regjeringens målsetting om en aktiv europapolitikk i St.meld. nr. 23 (2005-2006) *Om gjennomføring av europapolitikken*. Mange av de tiltakene som iverksettes som ledd i oppfølgingen av denne stortingsmeldingen vil ha en positiv effekt og bidra til å hjelpe kommunene i deres arbeid. Europapolitisk lokal og regional forum videreføres som ledd i regjeringens handlingsplan for arbeidet med EU/EØS-saker og andre relevante europapolitiske spørsmål. En aktiv europapolitikk dreier seg også om deltakelse i samarbeidsfora som blant andre Europarådet og OECD. Norge deltar aktivt i FN-organisasjonen UN-Habitats arbeid for desentralisering og styrking av lokale myndigheters arbeid med utvikling av godt styresett i hele verdenssamfunnet.

Konsultasjonsordningen (kapittel 11)

Fra og med konsultasjonsåret 2007 er det innført en mer forpliktende konsultasjonsordning, der nye rutiner for kostnadsberegninger og utvikling av de bilaterale samarbeidsavtalene er de sentrale elementene.

Etikk i kommunesektoren (kapittel 12)

Kommunene utgjør en stor del av offentlig sektor og bør ha høye ambisjoner knyttet til åpenhet, rolleklarhet, etisk bevissthet og arbeid mot misligheter og uetiske forhold. Departementet mener kommunene står godt rustet til å møte disse utfordringene gjennom sin tradisjon for åpenhet og nærhet til innbyggerne. Kommunene har stor frihet til å organisere sin virksomhet. Dette medfører også ansvar for å sørge for intern kontroll og rutiner som sikrer en god etisk standard innenfor den organiseringsform som velges. Det viktigste redskapet for å sikre kommunesektorens gode omdømme er at ledelsen har oppmerksomhet på etikk og legger ned innsats for å bygge en positiv intern kultur. Departementet på sin side har ønsket å bidra til å rette søkelys på de etiske problemstillingene gjennom etablering av *Forum for etikk i kommunesektoren*. Forumet er en møteplass for å dele erfaringer, synspunkter og forslag til tiltak. Departementet satte i august 2006 ned en arbeidsgruppe som skulle kartlegge regler av etisk betydning for kommunesektoren. Arbeidsgruppen la fram sin rapport i mars 2007. Departementet ser nå nærmere på arbeidsgruppens anbefalinger med hensyn til hvilke regler som bør utredes med sikte på å vurdere endringer. Departementet planlegger å sende ut et høringsnotat til høsten.

Oppgavefordeling og regelverk - endringer på fagdepartementenes områder (kapittel 13)

I dette kapittel gjennomgås endringer på fagdepartementenes områder som har relevans for kommunesektoren.

Utviklingen i kommuneøkonomi og tjenesteyting fram til 2006 (kapittel 14 og 15)

Realveksten i kommunesektorens inntekter har i 2004, 2005 og 2006 vært høy, med henholdsvis 3,7 prosent, 3,0 prosent og 5,6 prosent. Sysselsettingen og driftsutgiftene har også økt de siste årene, men mindre enn inntektene. Deler av inntektsveksten har dermed vært benyttet til å styrke den økonomiske balansen, noe som var nødvendig etter flere år med svake driftsresultater. Både kommunene og fylkeskommunene fikk samlet sett et betydelig driftsoverskudd i 2006. For kommunesektoren som helhet anslås netto driftsresultat til 5,5 prosent av inntektene i 2006, mot 3,6 prosent av inntektene i 2005. Nivået var om lag det samme for både kommuner og

fylkeskommuner. Styrkingen av driftsresultatet fra 2005 må ses i sammenheng med uventet høy skatteinntang mot slutten av fjoråret, men indikerer at sektorens handlefrihet i 2006 ble vesentlig forbedret i forhold til noen år tilbake.

Aktivitetsveksten i kommunesektoren på 2,2 prosent var den høyeste siden 2001.

Investeringene økte etter to år med nedgang, veksten i sysselsettingen var høyere enn i foregående år, og det var også en reell økning i kommunesektorens kjøp av varer og tjenester.

Etterspørselen etter kommunale tjenester er på kort sikt økende som følge av den demografiske utviklingen. I 2006 var det en kraftig vekst i antall unge med rett til videregående opplæring og i antall eldre over 90 år, mens det var en mindre nedgang i antall barn til og med grunnskolealder. De nærmeste årene ventes denne utviklingen i det store og det hele å fortsette, selv om den kraftige veksten i antall 16-18-åringer ventes å flate ut. En prognose SSB har laget for Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) over forventet befolkningsutvikling i 2007, viser en liten nedgang i antall barn mellom 6-15 år og en vekst i antallet 0-5 åringer på i underkant av 3 000.

Ved utgangen av 2006 er inntrykket at kommunesektoren har gjenopprettet og styrket den økonomiske balansen.

Antall årsverk utført av undervisningspersonale og antall årstimer til undervisning i grunnskolen økte fra 2005 til 2006.

De siste årene har antall mottakere av hjemmetjenester under 67 år økt betydelig mer enn befolkningsveksten skulle tilsi, og nærmere hver tredje mottaker tilhører nå denne aldersgruppen. For de eldre er tjenestetilbudet i 2006 utvidet i takt med befolkningsveksten. Det skjer imidlertid en vridning fra institusjonsbaserte tjenester til omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester. Ressursinnsatsen i form av årsverk økte kraftig, med 3 900 nye årsverk i 2006. Tilnærmet hele veksten er personell med helse- og sosialutdanning. Det er grunn til å tro at kvaliteten innen pleie- og omsorgstjenestene økte i 2006 som følge av årsverksveksten.

Utbyggingen av barnehageplasser i 2006 var rekordhøy og innebar et stort steg mot full barnehagedekning. Kapasitetsveksten ble på om lag 16 100 nye heltidsplasser. Det ga plass til om lag 11 500 nye barn i barnehage, og i tillegg fikk flere barn som tidligere hadde deltidsplass, heltidsplass.

Fylkeskommunene har utvidet undervisningskapasiteten i takt med den kraftige økningen i antallet unge med rett til videregående opplæring, samtidig som også en stadig større andel unge tar videregående opplæring.

Som det framgår av vedlegg 7 er det relativt store forskjeller kommunene og fylkeskommunene i mellom i hvor godt tjenestetilbudet er utbygd.

Utgitt av:
Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen

Internettadresse: <http://www.regjeringen.no/krd>

Nyhetsbrev om kommune- og fylkesforvaltning:
www.kommunalnytt.no

Bilde: © Corbis

Trykk: Departementenes servicesenter - 05/07 - 500

